

A csődöt kérő hitelező követelésének igazolása. (Váltó.) A csőd törvény 84. §-a értelmében közömbös, hogy vajjon a csődöt kérő hitelező követelése lejárt-e; szükséges ellenben, hogy a követelését „kellően” igazolja, mert egyébként a csőd megnyitásához szükséges alanyi jogosultsága nincsen meg és így a bíróság a csődnyitás tárgyi feltételeinek, amelyek már az adós helyzetére vonatkoznak, vizsgálatába nem bocsátkozhatik.

Igen gyakran vitás, illetve az adós kétségbe vonja, vajjon a csődöt kérő hitelezőnek követelése fennáll-e s így esetekben a törvényhely szük szavai a bíróságra bízzák annak elbírálását, hogy kellőképp igazoltnak látja-e a csődkérelméssel fellépő hitelező követelését?

Az évtizedes gyakorlat általában odairányult, hogy a csődöt kérőnek *okirattal* kell és pedig lehetőleg már a csődnyitás iránti kérvényében igazolnia szubjektív legitimitását vagyis, hogy az adóssal szemben kétségbe nem vonható követelése van. Így a Kuria 1902. nov. 4-i 1337. sz. határozata és egyértelmű az a bírósági praxis is, amely szerint bizonyító eljárásnak a követelés kétségtelenné tétele végett a csődeljárásban helye nincs. (Bpesti ítélőtábla: 3083/1901. sz.)

Am gyakori az eset, hogy az adós kétségtelenül bizonyító erejű okiratot is vitássá tesz a csődbíróság előtt, sőt pl. — ami a legpraktikábilisabb — a hitelező váltójával szemben arra hivatkozik, hogy az annak alapján kibocsátott fizetési meghagyás ellen ő már kifogásokkal élt, amelyeket a váltóperben még el nem bíráltak s így a hitelező követelése nincs a Cs. T. követelményéhez képest kellően igazolva. Találunk is egy 1898-ból származó kuriai döntést, amely általánosságban kimondja, hogy „a kifogással megtámadott sommás végzés a csődnyitáshoz szükséges hitelezői minőséget magábanvéve nem igazolja.”

Meggondolandó azonban, hogy mi sem könnyebb, mint a váltófizetési meghagyás ellen kifogásokkal (gyakran meg sem indokolt kifogásokkal) élni s azután a pert több-kevesebb szerencsével huzogatni! Sajnos, a váltóper ma — eltérőleg a régi perrend viláगतól — semmiféle privilégiummal nem bír s igazán nem ritkaság, ha évek is bele telnek néha, amíg a hitelező jogerős, vagy akár csak másodbírói ítélethez hozzájut: nos tehát a per befejeztéig összetett kezekkel üljön s tétlenül túrje, hogy szerencsésebb (vagy pláne rossz hizsemű) hitelezők széthordják az adós vagyonát? Holott az ő követelését a váltó nemcsak „igazolja”, hanem valósággal meg is testesíti! Az adós esetleges obstrukciójával szemben, ne élhessen azzal a fegyverrel, amely a netalán még messzi lejáratu hitelezőt is megilleti?

Bírói gyakorlatunk újabb esetekben bátor kézzel nyult ehez a kérdéshez, ami annál helyesebb, mert felsőbírói döntés ritkán érlelődik ezen ügyekben, mert a dolog természeténél fogva legtöbbször már az elsőbírói álláspontja elegendő ahhoz, hogy az adós — amennyiben veszélyt szimatol a bíróság megnyilvánuló felfogásából — visszavonulót fujjon, hiszen a Cs. T. 86. §-a csak „birtokon kívül” enged felfolyamodást a megnyitott csőddel szemben.

Aki a váltói fizetési meghagyás ellen jogerősen el nem bíralt kifo-

gással élt, az a váltóbirtokos csődöt kérő hitelező ellenében csak két módon mentheti magát;

a) igazolja, hogy a vitás követelést járulékaival együtt bírói letétbe helyezte, avagy a hitelező követelését más megfelelő módon biztosította;

b) ha az általa előterjesztett adatokkal igazolja, hogy a váltó elleni kifogása oly alapos, hogy a fizetési meghagyás hatályon kívül helyezése valószínűnek mutatkozik.

Az a) esetben a csődhitelező a Cs. T. 84. §. első bekezdése értelmében való biztosításhoz jutott s így már ez okból is jogos, hogy várja be, amíg a váltóper eldől; a b) esetben pedig az adósra hárul a feladat, hogy előterjesztett kifogásával a csődbírót meggyőzze arról, hogy a váltóperben a hitelező követelését el fogják utasítani. Per analogiam megemlítjük a Pp. 572. §-át, amikor a perújítási keresetnek, továbbá a Pp. 768. §-át, amikor a választott bíróság ítéletének érvénytelenítése iránti keresetnek valószínű sikerét kell a per bírója előtt *prima facie* igazolni avégből, hogy a megtámadott ítélet alapján elrendelt végrehajtást fel függeszse.

Kétségtelen, hogy a különböző dilatorius jellegű kifogásokkal az adós ehelyütt egyáltalán nem boldogulhat, de oly kifogásokkal sem, amelyet csak körülményes, pláne tanubizonyítással tudna igazolni. Leginkább az u. n. váltójogi feltétlen kifogásokkal élhet (váltóképesség hiánya, a váltó kellékhányossága, hamis vagy hamisított volta, a váltóbirtokos váltói legitimációjának hiánya, a váltójog elévülése vagy megszűnése), míg a mindenkori váltóbirtokossal szemben érvényesíthető feltételes kifogások közül azok, amelyek az alapügyletből származó differenciákon alapulnak, csak a legliquidabb igazoltság esetén döntenek meg a hitelező csődkerő alanyi jogosultságát.

A váltó szigorú fizetési ígéret s a váltóbirtokos elvileg kellőképpen igazoltnak tekintendő a csődkerésre — ha tehát az adós a csődbíróság előtt az ilyen hitelezőnek jogosultságát kétségbe akarja vonni, vagy kellően biztosítsa őt, avagy legyen elkészülve arra, hogy a tárgyi feltételek fennforgása esetén csak akkor kerülheti ki a csődöt, ha a váltóval szemben a legeklatánsabb kifogással tud szembeszállni. *Dr. Fränkel Pál.*

Anyagi igazság és formai kötöttség. Az Ügyvédek Lapja 1925. október 15-i számában Dr. Fuchs Lajos nehezményezi, hogy a Kuria egy konkrét ügyben bár a feloldó végzésében csak egy határozott tény kivizsgálása végett oldotta fel a felebbezési bíróság ítéletét, mikor a bizonyítás felvétele után az ügy újból felkerült, a feloldó végzésben elfoglalt álláspontját megváltoztatva, érdemben eltérő ítéletet hozott. Ebben a cikk-író a bíróság tekintélyének és a jogbiztonságnak szempontjából káros jelenséget lát. A konkrét esetben a tanubizonyítás során, amely csak határozott ténykörülmeny megállapítása céljából vétetett fel, a tanuk vallomásából mellesleg kiderült, hogy a felebbezési bíróság által már felderített és a Kuria által nem érintett tényállás helytelen. Nézetem szerint a bíróság tekintélyének jobban ártott volna, ha pusztán formai okokból, bár az iratok előtte feküdtek újból, az anyagi igazság előtt szemet hunyva helytelen tényállás alapján hozott volna ítéletet.

A perrendtartás szabályai nagyrészt az anyagi igazság kiderítésére szolgáló ökonomikus szabályok. A vitának azonban egyszer véget kell vetni, ezt a célt éri el a jog az anyagi elévülés és jogerő intézményével,